

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา ความรู้สึกนึกคิด การให้ความหมายตามความคิด หรือคำนิยาม รวมทั้งการเล่าถึงประสบการณ์จริงที่เกิดขึ้นของกรณีศึกษา ผู้วิจัยจึงได้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษา เพื่อให้ได้รับรู้ข้อเท็จจริงที่เจาะลึกมากขึ้น ทำให้เกิดความเข้าใจและรับรู้สภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับพฤติกรรมของกรณีศึกษา ในการดำเนินการศึกษา เรื่อง “การประสบอุบัติเหตุจากรถทางบกของผู้ประสบอุบัติเหตุ: กรณีศึกษาผู้ป่วยใน โรงพยาบาลตำรวจ” มีขั้นตอนและรายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษานี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาทฤษฎี งานวิจัย และสถิติที่เกี่ยวข้องกับอุบัติเหตุจากรถทางบก รวมทั้งใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้ป่วยที่พักรักษาตัวเนื่องจากประสบอุบัติเหตุจากรถทางบก

การสัมภาษณ์เจาะลึกใช้เพื่อค้นหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ กล่าวคือ เพื่อศึกษาพฤติกรรมป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากรถทางบก และพฤติกรรมป้องกันการเสียชีวิตและลดความรุนแรงของการบาดเจ็บของผู้ประสบอุบัติเหตุ รวมถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมดังกล่าว นอกจากนี้ยังศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการประสบอุบัติเหตุจากรถทางบกของผู้ประสบอุบัติเหตุ โดยวิเคราะห์และทำความเข้าใจกับเงื่อนไขบริบทของพฤติกรรมป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากรถทางบกของกรณีศึกษาที่คัดเลือกมา

2. ขั้นตอนในการทำวิจัย

การเก็บข้อมูลครั้งนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกกรณีศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลถึงนายแพทย์ใหญ่โรงพยาบาลตำรวจ และส่งโครงร่างวิทยานิพนธ์ต่อคณะกรรมการวิจัยในมนุษย์ องค์กรแพทย์ โรงพยาบาลตำรวจ เพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมตามกฎหมายเกณฑ์ของแพทยสภาว่าด้วยเรื่องการวิจัยในมนุษย์

2. ติดต่อประสานงานเข้าพบหัวหน้าพยาบาลแผนกผู้ป่วยใน หอผู้ป่วยศัลยกรรมอุบัติเหตุ หอผู้ป่วยศัลยกรรมกระดูก หอผู้ป่วยออร์โธปิดิกส์ โรงพยาบาลตำรวจ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการเก็บข้อมูล รวมทั้งขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

3. ติดต่อกรณีศึกษาเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งเป็นการสร้างความเพื่อสร้างความสัมพันธ์ในเบื้องต้นและสร้างความเข้าใจในรายละเอียดของการวิจัย พร้อมทั้งนัดหมายเวลาที่กรณีศึกษาสะดวกให้ข้อมูล

4. เตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและครบถ้วน เช่น เทปบันทึกเสียง รายการประเด็นคำถาม เป็นต้น

5. เข้าพบและสัมภาษณ์กรณีศึกษาเพื่อเก็บข้อมูล

6. บันทึกรายละเอียดที่ได้จากการเก็บข้อมูล โดยการจดบันทึกและบันทึกเสียง ผู้วิจัยทำการถอดเทปบันทึกเสียงภายหลังการสัมภาษณ์กรณีศึกษา

7. นำข้อมูลและรายละเอียดที่ได้จากการเก็บข้อมูลมาจัดระเบียบหมวดหมู่ เพื่อวิเคราะห์เบื้องต้น หากพบว่ายังขาดข้อมูลในบางประเด็น จะทำการติดต่อกลับไปยังกรณีศึกษาอีกครั้ง เพื่อขอนัดเวลาขอสัมภาษณ์ หรือสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่ครบถ้วน หลังจากได้ข้อมูลทั้งหมดแล้ว จึงทำการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยตามคำถามการวิจัยที่ตั้งไว้ อย่างละเอียดต่อไป

3. การกำหนดกรณีศึกษา

กรณีศึกษาของการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการดำเนินการศึกษาเฉพาะผู้ขับขี่รถยนต์และรถจักรยานยนต์ที่ประสบอุบัติเหตุจราจรทางบกในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในช่วงระหว่างเดือน ธันวาคม 2548 - มกราคม 2549 ทั้งที่มีคู่กรณีและไม่มีคู่กรณี โดยเป็นฝ่ายกระทำหรือฝ่ายที่ก่อให้เกิดความเสียหาย และฝ่ายถูกกระทำหรือฝ่ายที่ได้รับความเสียหาย ที่ประสบอุบัติเหตุจราจรทางบกในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และเข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยใน โรงพยาบาลตำรวจ จำนวนทั้งสิ้น 20 คน

โรงพยาบาลตำรวจเป็นโรงพยาบาลขนาดใหญ่ มีจำนวนเตียงทั้งสิ้น 850 เตียง จากสถิติพบว่า มีผู้ประสบอุบัติเหตุจราจรทางบกทั้งข้าราชการตำรวจ และประชาชนทั่วไปจำนวนมากเข้ารับการรักษาพยาบาล เนื่องจากสะดวกในการพิสูจน์หลักฐานประกอบการพิจารณาคดีอุบัติเหตุจราจรทางบกที่เกิดขึ้น การเลือกกรณีศึกษาที่เป็นผู้ป่วยใน ที่เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลตำรวจ ทำให้สามารถคัดเลือกกรณีศึกษาที่มีความหลากหลาย น่าสนใจ และมีความพิเศษ นอกจากนี้ยังถือ

ได้ว่าฐานข้อมูลที่ได้จากโรงพยาบาลตำรวจมีความน่าเชื่อถือ เพราะมีความเชื่อมโยงกับข้อมูลของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดำเนินการเกี่ยวกับการเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบกโดยตรง

ในการศึกษารั้งนี้ แบ่งผู้ประสบอุบัติเหตุเป็น 6 ระดับตามความรุนแรงของการบาดเจ็บตามลักษณะทางกายวิภาค (Abbreviated Injury Scale – AIS) ซึ่งเป็นการวัดค่าความรุนแรงของการบาดเจ็บที่เกิดขึ้น 6 ระดับ ได้แก่

1. บาดเจ็บเล็กน้อย (AIS 1 – Minor Injury) มีบาดแผลเล็กน้อย แผลข้ำ หรือถลอก กระดูกแขนร้าวไม่เคลื่อนที่

2. บาดเจ็บปานกลาง มีบาดแผลปานกลาง (AIS 2 – Moderate Injury) แผลขาน้อยกว่า 2 นิ้ว (บริเวณร่างกาย) แผลขาน้อยกว่า 1 นิ้ว (บริเวณใบหน้า) สมองกระทบกระเทือนเล็กน้อย กระดูกแขนร้าว ไม่เคลื่อนที่

3. บาดเจ็บมาก (AIS 3 – Severe Injury) มีบาดแผลมาก แผลขาน้อยกว่า 4 นิ้ว (บริเวณร่างกาย) หรือทะลุไปถึงชั้นกล้ามเนื้อ กระดูกแขนหัก เคลื่อนที่ แผลขาน้อยกว่า 1 นิ้ว (บริเวณใบหน้า) กระดูกแขนขาร้าว รุนแรงอาจถึงตายได้

4. บาดเจ็บสาหัส (AIS 4 – Serious Injury) ลักษณะการบาดเจ็บ เช่น ม้ามแตก กระดูกซี่โครงหัก เป็นอันตรายต่อชีวิตแต่อาจรอดได้

5. บาดเจ็บวิกฤต (AIS 5 – Critical Injury) ลักษณะการบาดเจ็บรุนแรง การรอดชีวิตไม่แน่นอน

6. บาดเจ็บวิกฤตมาก (AIS 6 – Maximum Injury) สมองไม่สังการ เลือดตกใน เส้นเลือดแดงใหญ่ถูกตัดขาด อาจเสียชีวิตภายใน 60 นาที

การศึกษารั้งนี้ทำการเก็บข้อมูลจากกรณีศึกษาที่เป็นผู้ประสบอุบัติเหตุจราจรทางบกที่มีระดับความรุนแรงของการบาดเจ็บปานกลาง (AIS 2) บาดเจ็บมาก (AIS 3) และบาดเจ็บสาหัส (AIS 4) เท่านั้น เนื่องจากผู้ประสบอุบัติเหตุจราจรทางบกที่มีระดับความรุนแรงของการบาดเจ็บเล็กน้อย (AIS 1) ไม่ได้เข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยใน รวมถึงผู้ประสบอุบัติเหตุจราจรทางบกที่มีระดับความรุนแรงของการบาดเจ็บวิกฤต (AIS 5) และบาดเจ็บวิกฤตมาก (AIS 6) เป็นผู้ป่วยที่มีอาการหนัก จึงไม่สามารถให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยได้

ทั้งนี้เนื่องจากกรณีศึกษาเป็นผู้ที่ประสบอุบัติเหตุจราจรที่มาเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล ดำรง ทำให้มีสภาพร่างกายที่ไม่แข็งแรงสมบูรณ์มากนัก ผู้วิจัยจึงต้องเลือกจังหวะที่จะเข้าไปทำการเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์ให้เหมาะสม โดยคำนึงถึงสภาพร่างกายและจิตใจของกรณีศึกษาเป็นหลัก

4. จริยธรรมในการวิจัย

ผู้วิจัยถือว่ากรณีศึกษาซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ที่สำคัญที่สุดในกระบวนการวิจัย ผู้วิจัยจึงต้องเคารพสิทธิ ที่จะต้องรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูล เพื่อก่อให้เกิดความไว้วางใจระหว่างกัน เนื่องจากกรณีศึกษาอาจมีความวิตกกังวลว่าการให้ข้อมูลจะส่งผลกระทบต่อคดีความในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลเป็นฝ่ายกระทำผิด

ส่วนการสัมภาษณ์กรณีศึกษาแต่ละคนนั้น ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะอธิบายรายละเอียดต่างๆ และให้กรณีศึกษาลงชื่อรับทราบลงในเอกสารการยินยอมให้ข้อมูล เพื่อใช้ประกอบเป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่ากรณีศึกษารับทราบและอนุญาตให้ทำการสัมภาษณ์ หากกรณีศึกษารู้สึกไม่สะดวกที่จะตอบคำถามใด ก็ไม่จำเป็นต้องตอบคำถามนั้น กรณีศึกษาสามารถหยุดการให้ข้อมูลได้หากเกิดความรู้สึกไม่สะดวกที่จะให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย นอกจากนี้แนวคำถามที่จะใช้สัมภาษณ์และเอกสารการยินยอมให้ข้อมูลนั้น ได้ผ่านการพิจารณาจริยธรรมตามกฎหมายเกณฑ์ของแพทยสภาว่าด้วยเรื่องการวิจัยในมนุษย์ จากคณะกรรมการวิจัยในมนุษย์ องค์การแพทย์ โรงพยาบาลตำรวจ ก่อนที่จะนำไปใช้ในการสัมภาษณ์กรณีศึกษาตามระเบียบที่โรงพยาบาลตำรวจกำหนดไว้

5. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

นอกจากการสัมภาษณ์กรณีศึกษาเพื่อทราบถึงพฤติกรรมป้องกันการเกิดอุบัติเหตุแล้ว ผู้วิจัยได้ทดสอบข้อมูลที่ได้รับ โดยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าโดยการติดต่อฝ่ายประกันภัยรถ โรงพยาบาลตำรวจ เพื่อขอคู่มือข้อมูลของกรณีศึกษาที่ทางฝ่ายประกันภัยเก็บรวบรวมไว้ ได้แก่ รายงานประจำวันเกี่ยวกับคดีของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ รายละเอียดของผู้ประสบภัยจากรถ และใบแจ้งอุบัติเหตุผู้ประสบภัยจากรถ โดยรายงานประจำวันเกี่ยวกับคดีของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นการลงบันทึกประจำวันของตำรวจทำให้ผู้วิจัยทราบถึงเวลา สถานที่ ชื่อหา และรายละเอียดของอุบัติเหตุจราจรที่เกิดขึ้นอย่างละเอียด แบบฟอร์มรายละเอียดของผู้ประสบภัยจากรถจะมีรายละเอียดการเกิดเหตุ โดยระบุประเภทรถของกรณีศึกษา ลักษณะและสถานที่เกิดเหตุ นอกจากนี้การตรวจสอบข้อมูลจากใบแจ้งอุบัติเหตุผู้ประสบภัยจากรถทำให้ผู้วิจัยทราบถึงข้อมูลส่วนตัวของ

กรณีศึกษา รายละเอียดการประสบอุบัติเหตุ ระดับความรุนแรงของการบาดเจ็บ และระยะเวลาในการรักษาตัวในโรงพยาบาล การตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ที่มีความหลากหลายทำให้ข้อมูลที่ได้มีความถูกต้อง ตรงกับความจริง ทำให้ผลการวิจัยครั้งนี้มีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการหาทางป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบกอย่างเหมาะสมต่อไปได้

6. การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยมีกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

6.1 บทสัมภาษณ์จากการบันทึกเสียงที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลทุกรายจะถูกนำมาฟังซ้ำโดยผู้วิจัยเพื่อเรียบเรียงและสรุปความที่ได้จากบทสัมภาษณ์นั้น รวมทั้งบทสัมภาษณ์บางตอนจะถูกนำมาถอดความแบบคำต่อคำเพื่อประกอบการบรรยายในแต่ละประเด็นที่ศึกษา หากพบว่ายังขาดข้อมูลในบางประเด็น จะทำการติดต่อกลับไปยังกรณีศึกษาอีกครั้ง เพื่อขออนุญาตเวลาขอสัมภาษณ์ หรือสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่ครบถ้วน หลังจากได้ข้อมูลทั้งหมดแล้ว จึงทำการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยตามคำถามการวิจัยที่ตั้งไว้อย่างละเอียดต่อไป

6.2 ข้อมูลทั้งหมดจะถูกนำมาจัดระเบียบหมวดหมู่ (Categorization) ตามแต่ละประเด็นการศึกษาที่กำหนดไว้ เพื่อที่จะทำให้ทราบว่าข้อมูลอยู่ในหมวดหมู่เดียวกัน หรือข้อมูลที่เหมือนกันจะสามารถนำมาไว้ในประเด็นเดียวกัน

6.3 หลังจากการจัดหมวดหมู่ข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ เพื่อให้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มาครบถ้วนตามประเด็นที่ต้องการศึกษา

6.4 ทำการจัดระเบียบประเภทของมโนทัศน์ (Typologizing) โดยเรียงลำดับเหตุการณ์ตามกาลเวลา และขอบข่ายของประเด็นเนื้อหา ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการวิเคราะห์ข้อมูลของในแต่ละกรณีศึกษา เพื่อนำไปสู่การสรุปภาพรวม และเปรียบเทียบความคล้ายคลึงหรือแตกต่างระหว่างกรณีศึกษา

6.5 การนำเสนอข้อสรุปทั่วไปของงานวิจัย จะใช้วิธีการวิเคราะห์ด้วยการบรรยาย (Narrative) คือ เป็นการนำเสนอข้อสรุปทั่วไปด้วยความเรียง โดยสาธยายถึงข้อเท็จจริงที่ค้นพบ ผสมผสานกับการตีความตามหลักเหตุและผล พร้อมทั้งเสนอภาพรวมของแต่ละประเด็นที่ศึกษารวมทั้งยกกรณีศึกษาทั้งที่เป็นจุดร่วม และจุดต่างประกอบการบรรยายในแต่ละประเด็น